

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه علم و فرهنگ

گروه پژوهش هنر

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

تحلیل محوریت نقش زن در سینمای دهه ۸۰ ایران

استاد راهنما:

دکتر جواد علیمحمدی اردکانی

دانشجو:

مینا مختاری

زمستان ۱۳۹۱

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

با سپاس فراوان از

پدر عزیزم

و

مادر نازنینم

تقدیم به

بهترین دوستم،

همسرم،

شهاب گرجی

دکتر جواد علیمحمدی اردکانی راهنمایی این رساله را پذیرفتند و با بزرگواری و گشاده دستی امکان استفاده از دانسته هایشان را برایم فراهم آوردند، سپاس گزار ایشانم.

دکتر اسماعیل بنی اردلان و دکتر عباس نامجو با حوصله این رساله را برای داوری خواندند و در تصحیح آن کوشیدند، قدرشناس ایشانم.

همسرم، مهندس شهاب گرجی، پایه پای من صبوری کردند و بیش از من و پیش از من همدلی کردند، منت پذیر و حق گزار ایشانم.

چکیده

در این پژوهش، در پی تحلیل محوریت نقش زن در سینمای دهه ی ۸۰ ایران بوده ایم و برای تحقق این امر از نظریه های نقد فمینیستی و رویکرد نظری میشل فوکو در خصوص گفتمان و سوژه و روش های مربوط به تحلیل متن بهره گرفته ایم. بدین ترتیب به تحلیل ده فیلم برتر تولید شده در این دهه پرداختیم و میزان استفاده از زبان زنانه و گفتمان غالب بر هر فیلم را تعیین نمودیم. این فیلم ها شامل واکنش پنجم، گیلانه، آتش بس، سه زن، به همین سادگی، دعوت، درباره ی الی، اخراجی ها ۲، زنان ونوسی مردان مریخی و ورود آقایان ممنوع می باشد. یافته های این پژوهش حاکی از آن است که افزایش حضور زنان و طرح موضوعات زنانه در فیلم های سینمایی دهه ی ۸۰ ایران، منجر به رشد و تقویت زبان و نگاه زنانه در آثار سینمایی این دهه گردیده است. با این حال، علی رغم تلاش هایی که در به چالش کشیدن گفتمان مردسالار شده است، در نهایت گفتمان غالب بر فیلم های سینمایی این دهه همچنان گفتمان مردسالار است.

واژگان کلیدی: سینمای ایران، نقش زن در سینمای ایران، فمینیسم، زبان زنانه، گفتمان مردسالار

فهرست

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه.....
۳.....	فصل اول: کلیات تحقیق.....
۴.....	۱-۱) بیان مسأله.....
۶.....	۲-۱) پرسش های تحقیق.....
۶.....	۳-۱) فرضیه های تحقیق.....
۶.....	۴-۱) اهداف تحقیق.....
۷.....	۵-۱) ضرورت انجام تحقیق.....
۷.....	۶-۱) پیشینه ی تحقیق.....
۸.....	۱-۶-۱) مقالات.....
۱۱.....	۲-۶-۱) پایان نامه ها.....
۱۳.....	۳-۶-۱) کتاب ها.....
۱۳.....	۷-۱) تعریف مفاهیم کلیدی.....
۱۴.....	۱-۷-۱) گفتمان مردسالار.....
۱۴.....	۲-۷-۱) زبان زنانه.....
۱۵.....	فصل دوم: بنیادهای نظری و روش شناسی.....
۱۶.....	۱-۲) مقدمه.....
۱۷.....	۲-۲) نظریه های نقد فمینیستی.....
۱۹.....	۱-۲-۲) آشکارسازی ماهیت مردسالار.....
۲۳.....	۲-۲-۲) شناخت زبان زنانه.....
۲۸.....	۳-۲-۲) زبان زنانه در آثار هنرمندان فمینیست ایرانی.....
۲۹.....	۳-۲) رویکرد نظری میشل فوکو.....

۳۳	..... نظریه گفتمان و روابط قدرت/دانش..... (۱-۳-۲)
۳۷	..... سوزه..... (۲-۳-۲)
۴۰	..... روش شناسی..... (۴-۲)
۴۰	..... تحلیل هرمنوتیک..... (۱-۴-۲)
۴۲	..... تحلیل نشانه شناسی..... (۲-۴-۲)
۴۴	..... تحلیل گفتمان..... (۳-۴-۲)
۴۵	..... واحد مشاهده..... (۴-۴-۲)
۴۵	..... روش نمونه گیری..... (۵-۴-۲)
۴۶	..... روش گردآوری داده ها..... (۶-۴-۲)
۴۶	..... روش تحلیل داده ها..... (۷-۴-۲)
۴۸	..... فصل سوم: پژوهش تجربی.....
۴۹	..... (۱-۳) نگاهی به سینمای دهه ۸۰.....
۵۴	..... (۲-۳) تحلیل فیلم.....
۵۵	..... (۱-۲-۳) فیلم «واکنش پنجم».....
۵۵	..... (۱-۱-۲-۳) خلاصه داستان.....
۵۶	..... (۲-۱-۲-۳) طرح.....
۵۶	..... (۳-۱-۲-۳) شخصیت پردازی.....
۵۷	..... (۴-۱-۲-۳) گفتمان غالب.....
۵۹	..... (۲-۲-۳) فیلم «گیلان».....
۵۹	..... (۱-۲-۲-۳) خلاصه داستان.....
۶۰	..... (۲-۲-۲-۳) طرح.....
۶۰	..... (۳-۲-۲-۳) شخصیت پردازی.....
۶۱	..... (۴-۲-۲-۳) گفتمان غالب.....
۶۲	..... (۳-۲-۳) فیلم «آتش بس».....

- ۶۲.....خلاصه داستان (۱-۳-۲-۳)
- ۶۳.....طرح (۲-۳-۲-۳)
- ۶۳.....شخصیت پردازی (۳-۳-۲-۳)
- ۶۶.....گفتمان غالب (۴-۳-۲-۳)
- ۶۷.....فیلم «سه زن» (۴-۲-۳)
- ۶۷.....خلاصه داستان (۱-۴-۲-۳)
- ۶۸.....طرح (۲-۴-۲-۳)
- ۶۸.....شخصیت پردازی (۳-۴-۲-۳)
- ۷۱.....گفتمان غالب (۴-۴-۲-۳)
- ۷۳.....فیلم «به همین سادگی» (۵-۲-۳)
- ۷۳.....خلاصه داستان (۱-۵-۲-۳)
- ۷۴.....طرح (۲-۵-۲-۳)
- ۷۵.....شخصیت پردازی (۳-۵-۲-۳)
- ۷۷.....گفتمان غالب (۴-۵-۲-۳)
- ۷۸.....فیلم «دعوت» (۶-۲-۳)
- ۷۸.....خلاصه داستان (۱-۶-۲-۳)
- ۸۰.....طرح (۲-۶-۲-۳)
- ۸۰.....شخصیت پردازی (۳-۶-۲-۳)
- ۸۲.....گفتمان غالب (۴-۶-۲-۳)
- ۸۴.....فیلم «درباره یِ اِلی» (۷-۲-۳)
- ۸۴.....خلاصه داستان (۱-۷-۲-۳)
- ۸۵.....طرح (۲-۷-۲-۳)
- ۸۶.....شخصیت پردازی (۳-۷-۲-۳)
- ۸۷.....گفتمان غالب (۴-۷-۲-۳)
- ۸۸.....فیلم «اِخراجی ها ۲» (۸-۲-۳)

- ۸۹.....خلاصه داستان (۱-۸-۲-۳)
- ۹۰.....طرح (۲-۸-۲-۳)
- ۹۱.....شخصیت پردازی (۳-۸-۲-۳)
- ۹۳.....گفتمان غالب (۴-۸-۲-۳)
- ۹۴.....فیلم «زنان ونوسی، مردان مریخی» (۹-۲-۳)
- ۹۴.....خلاصه داستان (۱-۹-۲-۳)
- ۹۵.....طرح (۲-۹-۲-۳)
- ۹۶.....شخصیت پردازی (۳-۹-۲-۳)
- ۹۸.....گفتمان غالب (۴-۹-۲-۳)
- ۹۹.....فیلم «ورود آقایان ممنوع» (۱۰-۲-۳)
- ۹۹.....خلاصه داستان (۱-۱۰-۲-۳)
- ۱۰۰.....طرح (۲-۱۰-۲-۳)
- ۱۰۰.....شخصیت پردازی (۳-۱۰-۲-۳)
- ۱۰۳.....گفتمان غالب (۴-۱۰-۲-۳)
- ۱۰۴.....فصل چهارم: جمع بندی
- ۱۰۵.....مقدمه (۱-۴)
- ۱۰۸.....یافته های تحقیق (۲-۴)
- ۱۱۱.....شناسایی گفتمان مردسالار در سینمای دهه ۸۰ (۳-۴)
- ۱۱۲.....عوامل تداوم گفتمان مردسالار در سینمای ایران (۴-۴)
- ۱۱۶.....فصل پنجم: نتیجه گیری
- ۱۱۷.....پاسخ به سوالات پژوهش (۱-۵)
- ۱۱۹.....اثبات فرضیه های پژوهش (۲-۵)
- ۱۱۹.....پیشنهاد انجام پژوهش جدید (۳-۵)

منابع و مأخذ..... ۱۲۰

الف) منابع فارسی..... ۱۲۱

ب) منابع انگلیسی..... ۱۲۴

ج) سایت های اینترنتی..... ۱۲۵

مقدمه

درباره ی نقش زن در سینمای ایران و در کل موضوع زن و سینمای ایران مطالعات بسیاری صورت گرفته است و تحقیقات بسیاری از دریچه های مختلف این موضوع را مورد تحلیل و بررسی قرار داده اند. با این حال، از آن جا که پژوهشی همه جانبه در رابطه با آن صورت نگرفته است، هر مطالعه و تحقیقی می تواند راه گشا بوده و ما را به سوی تعمق بیش تر فراخواند. با توجه به تاریخچه ی حضور زنان در سینمای ایران در می یابیم که میزان حضور و چگونگی به تصویر کشیدن زنان در طی زمان و با توجه به شرایط سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، دستخوش تغییرات فراوانی بوده است. حضور زنان در سینمای ایران تا دوران پیش از انقلاب اسلامی، بیشتر محدود به برآورده کردن تمایلات پیش پا افتاده ی تماشاچی عام بود و این امر، اگرچه حضور زنان را به طور گسترده ای تضمین می کرد، اما همراه با نوعی نگاه سطحی و سودجویانه نسبت به آنان بود. پس از انقلاب اسلامی و در دهه ۶۰، زنان حضوری اندک در نقش مادرانی خانه دار و هدایت گر فرزندان را تجربه کردند. در دهه ۷۰، فرصتی برای حضور پررنگ تر زنان در نقش شخصیت های اجتماعی در سینمای ایران پدید آمد و در نهایت در دهه ۸۰، این حضور در محوریت فیلم های سینمایی و در نقش هایی واقع گرایانه تر از پیش تداوم یافت.

این پژوهش با هدف دستیابی به تحلیل محوریت نقش زن در سینمای دهه ی ۸۰ ایران و با تکیه بر این استدلال که محوریت حضور زنان در دهه ۸۰ هجری شمسی در سینمای ایران افزایش یافته است، صورت خواهد پذیرفت. چنین هدفی ما را با این پرسش رو به رو می کند که افزایش حضور زنان در ایفای نقش های اصلی و مطرح شدن مسائل مربوط به زنان در سینمای ایران تا چه میزان در تفوق

یافتن بر گفتمان مردسالار و ایجاد زبان زنانه مؤثر بوده است. اتخاذ این پرسش، رویکردی فمینیستی را پیش روی ما می نهد تا از آن در جهت بررسی میزان زبان زنانه و تغییر گفتمان غالب مردسالار در فیلم های سینمایی دهه ۸۰ بهره بریم. بدین ترتیب با مطالعه موردی فیلم های برجسته ی این دهه، حضور محوری زنان در دهه ۸۰ را مورد بررسی قرار داده و میزان تأثیراتی را که محوریت حضور زنان بر ایجاد بیان زنانه و تغییر گفتمان مردسالار گذارده است، خواهیم سنجید. در این راستا برای تحلیل متون سینمایی از روش های هرمنوتیک، نشانه شناسی و تحلیل گفتمان بهره گرفته شده است.

با توجه بدان چه ذکر گردید، پژوهش حاضر با هدف دستیابی به تحلیل محوریت نقش زن در سینمای دهه ی ۸۰ ایران، از پنج فصل تشکیل شده است: فصل نخست به تعریف و مشخص ساختن کلیات پژوهش شامل طرح مسأله، پرسش های پژوهش، فرضیه ی پژوهش، ضرورت و اهداف تحقیق، پیشینه ی تحقیق و تعریف مفاهیم کلیدی پرداخته است. در فصل دوم با توضیح نظریه ی نقد فمینیستی و نظریه ی میشل فوکو در باب گفتمان و سوژه، یک چارچوب مفهومی روشن مبنای این پژوهش قرار گرفته و روش شناسی پژوهش توضیح داده می شود. در فصل سوم پس از نگاهی کلی به شرایط سینمای ایران در دهه ۸۰، با تحلیل ده فیلم شاخص سینمای دهه ی ۸۰، شامل فیلم های واکنش پنجم، گیلانه، آتش بس، سه زن، به همین سادگی، دعوت، درباره ی الی، اخراجی ها ۲، زنان ونوسی مردان مریخی و ورود آقایان ممنوع، میزان وجود زبان زنانه در فیلم های سینمایی و گفتمان غالب بر هر فیلم را مورد بررسی قرار داده ایم. فصل چهارم شامل یک جمع بندی از پژوهش حاضر و برشمردن یافته های تحقیق می باشد. در فصل آخر محقق کوشیده است نتایج پژوهش خود را تشریح نموده و نشان دهد که با انجام چه پژوهش های تازه ای می توان به غنی تر شدن ادبیات موجود در این زمینه کمک کرد.

فصل اول:

کلیات تحقیق

(۱-۱) بیان مسأله

حضور زن در نقش های اصلی و محوری سینمای پس از انقلاب اسلامی ایران مسیر پر فراز و نشیبی را تا به امروز پیموده است. در سال های اولیه ی دهه ی ۶۰ حضور زن در فیلم های سینمایی، به علت عدم وجود قانونی مدون درباره ی چگونگی نمایش زنان، عملاً حذف شد و اگرچه پس از مدتی در نقش های حاشیه ای همچون مادر، خواهر و اعضای خانواده به سینما بازگشت، اما در کل این دهه غیر از چند فیلم انگشت شمار و البته تأثیر گذار و جریان ساز که برخی از آنها اجازه ی اکران عمومی نیافتند و یا مدتی را در توقیف گذراندند، فیلمی با محوریت زنان ارائه نشد.^۱ در دهه ی ۷۰ بود که به تدریج دریچه هایی برای حضور زنان در نقش های اصلی باز شد و در نهایت در اواخر این دهه به واسطه ی برداشته شدن برخی ممیزی ها و ایجاد آزادی نسبی که با ورود به دوره ی اصلاحات صورت گرفت، زنان و مسائل مربوط به آنان در کانون توجه فیلم سازان قرار گرفتند. همچنین افزایش زنان تحصیل کرده و دارای درآمد به واسطه ی شاغل بودن در بیرون از منزل و در پی آن خروج آن ها از دنیای سنت و ورود به دنیای مدرن و تقابل این دو دنیا، جامعه را در مقابل مسائل جدیدی با موضوع زنان قرار داده بود که مبتنی بر نظریه ی بازتاب، چشم پوشی از آن ها در فیلم های سینمایی ناممکن می نمود. اعظم راودراد و مسعود زندی (۱۳۸۵) در **عوامل اجتماعی مؤثر بر شکل گیری سینمای زن در ایران** به مقایسه ی فیلم های قبل و بعد از خرداد ۱۳۷۶ پرداخته و به این نتیجه رسیده اند

---

۱. برای اطلاعات بیشتر رک: صدر، حمید رضا (۱۳۸۱) **تاریخ سیاسی سینمای ایران**، نشر نی

که تغییر در سیاست گذاری های فرهنگی در سینمای ایران منجر به شکل گیری گونه ی جدیدی از سینما تحت عنوان «سینمای زن» شده است.^۱ در ادامه ی همین روند در سینمای دهه ی ۸۰ ایران، محوریت نقش زن با رشد چشمگیری مواجه شد، به طوری که قهرمانان فیلم های سینمایی بسیاری را زنان تشکیل می دادند. در سینمایی که سال ها قهرمانان مردی همچون بهروز وثوقی و فردین را به رخ کشیده بود و در سال های بعد از انقلاب و در دوران جنگ نیز با سیل فیلم های مردانه ی جنگی مواجه بود و در نهایت هامون نمونه ی خوبی از قهرمان مرد سینمایی به شمار می رفت، حال این زنان بودند که در اغلب فیلم های سینمایی عهده دار نقش های اصلی، جلوتر از مردان و یا همتراز ایشان خودنمایی می کردند. با این حال، این امر که افزایش حضور زنان در ایفای نقش های اصلی و محوریت یافتن موضوعات مربوط به ایشان در سینمای ایران، تا چه میزان توانسته خروج آن ها از گفتمان سنتی مردسالار و نزدیک شدن ایشان به زبان هنر و خواست زنانه را به نمایش بگذارد، موضوعی است که جای بحث دارد، چرا که "برخی نگرش های زن محور بر این باورند که زنان می توانند با کسب موقعیت های برابر و افزایش حضور در رسانه ی سینما به ایجاد این تغییر کمک کنند" (van Zoonen, 1996:36).

در چنین شرایطی و با توجه به این امر که زنان در دهه ی ۸۰ توانسته اند در محوریت رسانه ای مهم و فرهنگ ساز یعنی هنر سینما قرار گیرند، این پرسش شکل می گیرد که در فیلم های سینمایی این دهه چه کوششی در جهت طرح و بیان واقعیات زندگی از دریچه ی دید و زبان زنانه صورت گرفته است و همچنین وجود تلاش هایی از این دست، چه تغییراتی در گفتمان غالب فیلم های سینمایی این دهه ایجاد کرده است. بدین ترتیب، پژوهش پیش رو بر آن است تا با مطالعه موردی فیلم های برجسته ی دهه ۸۰، به این امر بپردازد که افزایش حضور زنان در ایفای نقش های اصلی و مطرح

---

۱. زندی، مسعود (۱۳۸۲). سینما و تغییرات فرهنگی در ایران بعد از خرداد ۱۳۷۶: شکل گیری سینمای زن و تغییرات مضامین آن.

پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی

شدن مسائل مربوط به زنان در سینمای ایران تا چه میزان در تفوق یافتن زنان بر گفتمان مردسالار و ایجاد زبان زنانه مؤثر بوده است.

۲-۱) پرسش های تحقیق

با توجه بدان چه ذکر گردید، پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این دو پرسش است که:

۱) افزایش حضور زنان در فیلم های سینمایی دهه ی ۸۰ ایران، چه کمکی به رشد و تقویت زبان و نگاه زنانه کرده است؟

۲) افزایش حضور زنان در فیلم های سینمایی دهه ی ۸۰ ایران، چه تأثیری در فائق آمدن بر گفتمان غالب مردسالار و ایجاد تعریف جدیدی از مناسبات جنسیتی داشته است؟

۳-۱) فرضیه های تحقیق

در پاسخ به پرسش های تحقیق، به نظر می رسد:

۱) افزایش حضور زنان و طرح موضوعات زنانه در فیلم های سینمایی دهه ی ۸۰ ایران، منجر به رشد و تقویت زبان و نگاه زنانه در آثار سینمایی این دهه گردیده است.

۲) اگرچه افزایش حضور زنان در سینمای دهه ی ۸۰ ایران منجر به ایجاد تلاش هایی در به چالش کشیدن گفتمان مردسالار شده است، اما در نهایت گفتمان غالب بر فیلم های سینمایی

این دهه همچنان گفتمان مردسالار است.

۴-۱) اهداف تحقیق

این پژوهش، با هدف دستیابی به تحلیل محوریت نقش زن در سینمای دهه ی ۸۰ ایران صورت خواهد پذیرفت. در این راستا تغییرات احتمالی ایجاد شده در گفتمان مردسالار و میزان رشد زبان زنانه در پی افزایش حضور محوری زنان در فیلم های سینمایی این دهه مورد تحلیل و بررسی قرار خواهد گرفت. به امید آن که این پژوهش بتواند به بحث در حوزه تحقیق نشده ی مطالعات سینما دامن زده، اطلاعات درخوری را در اختیار نهد.

۵-۱) ضرورت انجام تحقیق

در دوران تقابل ایران با مدرنیته^۱، حساسیت درباب نابرابری های جنسیتی همراه با جنبش فمینیسم^۲ در جامعه ی ما نیز ایجاد گردید. بررسی این جنبش در عرصه های مختلف هنری به ویژه سینما، به مثابه ی رسانه ای قدرتمند که هم بازتابی از جامعه بوده و هم می تواند فرهنگ ساز باشد، ما را در شناخت هرچه بهتر تفکرات حاکم بر جامعه و در صورت امکان، تدوین راهکارهایی برای ایجاد تحولات فکری نوین یاری خواهد رساند. همچنین دغدغه ای که نگارنده همواره درباب جایگاه شایسته ی زن در اجتماع و عرصه ی هنر دارد، از دیگر عوامل انجام این پژوهش بوده است.

---

۱. در تاریخ جدید ایران، به دوره زمانی مابین آشنایی جامعه ایرانی با غرب مدرن و وقوع انقلاب مشروطه، عصر بیداری گفته می شود. در این دوره رویارویی ایرانیان تحصیل کرده با غرب مدرن روز به روز بیشتر شد تا آن که در نهایت منجر به پدید آمدن گونه ای از اندیشه مدرن در ایران و رویکردهای نوسازانه در بین روشنفکران و دولتیان شد. اما از آن جا که داستان پدید آمدن اندیشه مدرن در ایران با آن چه در غرب گذشت بسیار متفاوت بود، بسیاری به صورتی خاص از مدرنیته در ایران قائل اند و نام های گوناگونی بر آن نهاده اند. برای مطالعه بیشتر رک: میرسپاسی، علی (۱۳۸۴) تأملی در مدرنیته ایرانی، ترجمه جلال توکلیان، طرح نو و آزاد ارمکی، تقی (۱۳۸۰) مدرنیته ایرانی، اجتماع و نیز آزاد ارمکی، تقی (۱۳۷۹) اندیشه نوسازی در ایران، دانشگاه تهران

۱-۶) پیشینه ی تحقیق

بررسی سیر تحول سینمای ایران به ویژه مقوله ی زن و سینما همواره مورد توجه بوده است. در این راستا مطالب زیادی به رشته ی تحریر درآمده اند که برخی از آن ها، که البته در دسترس پژوهشگر قرار داشته، در ادامه معرفی شده است. لازم به ذکر است که ترتیب قرارگیری پژوهش ها به دلیل میزان اعتبار علمی، نخست مقالات، سپس پایان نامه ها و در نهایت کتاب های مرتبط با موضوع پژوهش می باشد و در هر بخش پژوهش ها به ترتیب حرف اول الفبای عنوان پژوهش مرتب شده اند.

۱-۶-۱) مقالات

- "تصویر زن در فیلم های نخبه گرا و عامه پسند دهه هفتاد سینمای ایران"، تژا میرفخرایی و اسماعیل فتحی (۱۳۹۰)، فصلنامه فرهنگ ارتباطات، سال اول، شماره اول

با استفاده از روش تحلیل محتوا به بررسی تصویر ترسیم شده از زن در پنج فیلم نخبه گرا و پنج فیلم عامه پسند دهه ی ۷۰ سینمای ایران پرداخته و در نهایت به این نتیجه رسیده که یک گسست گفتمانی و جهان داستانی در نحوه به نمایش گذاشتن زنان بین این دو گونه فیلم وجود دارد.

- "تغییرات نقش زن در سینمای ایران"، اعظم راودراد (۱۳۸۵)، دو فصلنامه جهانی رسانه، شماره

۲

با بررسی مضمون و محتوای فیلم های سینمایی قبل و بعد از خرداد ۱۳۷۶ به این نتیجه رسیده که تغییر در سیاست گذاری های فرهنگی در سینمای ایران باعث شکل گیری گونه ی متفاوتی از بازنمایی زن در فیلم های بعد از سال ۱۳۷۶ شده است.

- "رابطه میان جنسیت کارگردان و نوع شخصیت پردازی زن"، اعظم راودراد و بهاره فتح آبادی (۱۳۹۰)، زن در فرهنگ و هنر، سال سوم، شماره ۱

طی بررسی نشانه شناسانه ی ۶ فیلم برتر سینما در دوره ی اصلاحات و در رابطه با مسائل زنان، چگونگی بازنمایی زن را توسط کارگردانان زن و مرد به نقد کشیده و عنوان داشته که بازنمایی زن در نقش های قربانی و ناتوان موجب طبیعی سازی وضعیت موجود آنان می شود.

- "زنان در آینه ی مردان"، منیژه نجم عراقی و دیگران (۱۳۷۶)، نشریه ی دنیای سخن، شماره ۷۹
به این امر می پردازد که چگونه در قالب تصویر و سینما، تفوق مرد بر زن امری طبیعی و نه اجتماعی انگاشته می شود و این گونه حتی سینمای زنان در سطحی وسیع در خدمت روایت های مردسالارانه و بازتولید کننده ی واقعیت و منطق مردسالار بوده است.

- "سیمای پنهان، حضوری مقتدر: زنان در سینمای بعد از انقلاب"، حمید نفیسی، زندگی و هنر سینمای نوین ایران، رز عیسی و شیلا ویتاگر، ترجمه ی پروانه فریدی، چاپ اول، تهران، کتاب سرا

به شرح تاریخی فعالیت زنان در عرصه ی فیلم سازی پرداخته و به بررسی اصول بنیادینی که حضور زنان را به صحنه ی سینما ضروری می نماید نیز اشاره دارد.

- "شیوه های بازنمایی جنسیت در سینمای ایران"، مهدی سلطانی گردفرامری و محمد مهدی رحمتی، فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات

با تحلیل محتوای ۶۲ فیلم ساخته شده بین سال های ۱۳۵۹ تا ۱۳۸۳ به این نتیجه رسیده که سینمای پس از انقلاب بنا بر رویکرد فمینیستی، پدر سالاری را در روابط دو جنس بازنمایی و برساخت کرده است. بدین ترتیب سینمای ایران محملی برای نمایش نابرابری های جنسیتی به سود مردان و ضرر زنان شده است که در قالب برساخت الگوهای جنسیتی نابرابر و تفکرات قالبی سنتی به مخاطبان ارائه می شود.

- "عوامل اجتماعی مؤثر بر شکل گیری سینمای زن در ایران"، اعظم راودراد و مسعود زندگی (۱۳۸۵)، مطالعات زنان، سال ۴، شماره ۳

با بررسی و مقایسه ی نحوه ی بازنمایی زن در سینمای قبل و بعد از دوم خرداد ۱۳۷۶ به این نتیجه رسیده که محتوای اصلی بیش تر فیلم های بعد از این تاریخ مربوط به مسائل زنان است و در این دوره زنان دارای نقش های اصلی و حضوری چنان چشم گیراند که می توان از شکل گیری سینمایی به نام «سینمای زن» سخن گفت. شکل گیری سینمای زن به طور ناگهانی صورت نگرفته، بلکه به تدریج زمینه ی اجتماعی این پیدایش ایجاد شده است. بدین ترتیب، این پژوهش با اثبات رابطه بین تغییر در عوامل ساختاری جامعه و شیوه ی بازنمایی زن در سینمای ایران، بر رابطه ی بازتابی سینما و جامعه صحه می گذارد.

- "نشانه شناختی تصویر زن در سینمای ابراهیم حاتمی کیا"، سید محمد مهدیزاده و معصومه اسماعیلی (۱۳۹۱)، زن در فرهنگ و هنر، دوره ۴، شماره ۱

با تحلیل نشانه شناختی ۴ فیلم از آثار ابراهیم حاتمی کیا که از ۴ دوره ی متفاوت فیلم سازی وی نمونه گیری شده است، به این نتیجه رسیده که اگرچه از دوره ی دوم به بعد پای زنان به فیلم های